

Det gröna Norden – klimatsmart aktör

Program för Finlands ordförandeskap
i Nordiska ministerrådet 2011

Det gröna Norden – klimatsmart aktör

Program för Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2011

ANP 2010:766

© Nordiska ministerrådet, Köpenhamn 2010

ISBN 978-92-893-2141-9

Design: Jette Koefoed

Fotos: s. 7 Lehtikuva Oy/VNK

ImageSelect: s. 1, 2, 12, 17, 21, 24, 29, 33, 57

Visit Finland: s. 8, 22, 41, 45

Johannes Jansson/norden.org: s. 37, 49, 52

Upplaga: 2000; 1000

Tryck: Arco Grafisk, Skive

Tryckt på miljövänligt papper som uppfyller kraven i den nordiska miljömärkningen.

Publikationen kan beställas på www.norden.org/order

Fler publikationer på www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0400

Fax (+45) 3311 1870

Nordiska rådet

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0200

Fax (+45) 3396 0202

www.norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Det gröna Norden – klimatsmart aktör

Program för Finlands ordförandeskap
i Nordiska ministerrådet 2011

Innehåll

Del 1:

Fokusområden och mål för Finlands ordförandeskapsprogram

- 9 Klimat som huvudtema
- 11 Förankring av globaliseringsinitiativ
- 16 Gräsrotsnivån är grunden i det nordiska samarbetet

Del 2:

Sektorspecifika program

- 25 Kultur och ungdomar
- 30 Utbildning och forskning
- 34 Miljö
- 38 Näringslivs-, energi- och regionalpolitik
- 42 Ekonomi och finanspolitik
- 43 Jord- och skogsbruk, fiske och livsmedelssektorn
- 47 Social- och hälsopolitik
- 53 Jämställdhetspolitik
- 53 Arbetslivet
- 55 Lagsamarbete

Förord

De nordiska länderna har genom sitt målmedvetna samarbete visat på en förmåga att svara på föränderliga utmaningar. Det nordiska samarbetet är jordnära, pragmatiskt och livskraftigt.

Som huvudtema för sitt ordförandeskap för Nordiska ministerrådet 2011 har Finlands valt hantering av klimatförändringar. Temat är viktigt på både nationell och internationell nivå. Vi vill uppmärksamma klimatarbetet i dess samtliga former och inom alla sektorer och visa på och stärka de nordiska ländernas roll som föregångare i detta arbete.

Istället för att lansera några helt nya program stödjer och främjar ordförandelandet det arbete som pågår och det arbete som redan påbörjats inom hanteringen av klimatförändringarna inom alla berörda sektorer.

I en värld som håller på att globaliseras och präglas av allt större interaktion har regionala strukturer och former för samarbete visat sig välfungerande och kostnadseffektiva. Det nordiska samarbetet håller återigen på att bli föremål för internationellt intresse som gott exempel och förebild. Regioners möjligheter att främja fred och stabilitet har fått ett nytt lyft. I globaliseringsarbetet kommer Finland som ordförandeland att satsa på export av det nordiska – allt ifrån vetenskapligt kunnande till samlivsstrukturer. Finlands utrikespolitiska instituts omfattande forskningsprojekt Norden 2020 om de nordiska ländernas internationella position och roll i framtiden blir färdigt till sommaren 2011.

Norra Europa, med Östersjöområdet i centrum, men som även innefattar de nordliga havsområdena, är stabilt ur säkerhetssynpunkt. Stabiliteten främjas även av det allt starkare nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet liksom utvidgningen av EU och Nato. De nordiska länderna har gott om möjligheter att bedriva ett pragmatiskt samarbete även inom militär krishantering och i att utveckla EU:s nordiska stridsgrupp. Tillsammans kan vi utveckla en kostnadseffektiv samverkan och kapacitet genom att bland annat intensifiera samarbetet mellan våra nationella utrikesförvaltningar.

Finland stödjer och främjar reformen av Nordiska ministerrådets arbetssätt och strukturer utifrån den utvärdering som genomfördes 2008.

Reformarbetet, som stärker samarbetet över förvaltningsgränserna och gör det mer strömlinjeformat, fortsätter. Finland strävar efter att ge debatterna i Nordiska ministerrådet en större politisk tyngd.

I första delen av ordförandeskapsprogrammet lyfts de prioriterade områden fram som Finland särskilt kommer att satsa på. Den andra delen består av sektorspecifika program och mål.

En integrerad del av ordförandeskapsprogrammet är evenemang, seminarier och diskussioner på hög nivå som ökar synligheten för det nordiska och programmets prioriteringar. Denna serie av evenemang inleds med en tväradministrativ konferens för Östersjöområdet som hålls i Åbo i januari-februari 2011, där man presenterar lösningar för en hållbar utveckling på regional och lokal nivå.

Programmet har utformats i samarbete med Ålands landskapsregering.

MARI KIVINIEMI
Statsminister

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mari Kiviniemi'.

JAN VAPAAVUORI
Samarbetsminister

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jan Vapaavuori'.

Klimat som huvudtema

De nordiska länderna föregångare inom klimatfrågor

De nordiska länderna är föregångare på klimatområdet. I de nordiska länderna förenas spetskompetens inom klimatvänliga lösningar med en stark politisk vilja att stå i frontlinjen när det gäller att bekämpa klimatförändringarna. Vår förmåga att hantera och bekämpa klimatförändringarna är en avgörande samhällsutmaning som förutsätter målmedvetna åtgärder på alla nivåer; såväl lokalt och regionalt som nationellt och globalt. Det måste göras till en styrande princip för alla våra gemensamma åtgärder.

På nordiskt maner ska vi svara på klimatförändringens utmaningar på ett resultatinriktat och pragmatiskt sätt. Genom att verka tillsammans uppnår vi bättre resultat och skapar ett betydande mervärde. De nordiska länderna har redan en bra organisation, välfungerande tväradministrativa nätverk och ett brett expertkunnande för detta syfte. I samband med internationella klimatförhandlingar kan de nordiska länderna med hjälp av sin expertis föra fram och klargöra frågor som är av central betydelse i förhandlingarna – expertkunskaper värderas högt och det som värderas högt lyssnar man på.

Hantering av klimatförändringarna är huvudtemat för Finlands ordförandeskap. Samtliga medlemsländer har sina egna ambitiösa planer inom klimat- och energipolitiken. Gemensam nordisk samordning och strävan efter samma mål stärker effekterna av våra satsningar och leder till bättre resultat.

Finland stödjer som ordförandeland följande när det gäller klimatfrågor:

- Tväradministrativ verksamhet
- Innovativ växelverkan
- Samarbete med ursprungsbefolkningar.

Effekterna av klimatförändringarna blir särskilt stora i de perifera områdena i Norden. Att hantera klimatförändringarna och främja en hållbar utveckling är särskilt viktigt i de arktiska regionerna. De nordiska länderna tar ett klimatansvar även i utvecklingsländerna; Nordiska utvecklingsfonden NDF:s verksamhet inriktar sig på just finansiering av klimatprojekt.

Näringslivet delaktigt

En hållbar ekonomisk utveckling i våra samhällen förutsätter alltid även respekt för miljövärdena och hänsyn till de sociala aspekterna. Våra konsumtionsmönster och produktionssätt har en betydande inverkan på både tillståndet för miljön och vår konkurrensförmåga.

Under Finlands ordförandeskapsperiod strävar vi efter att finna lösningar på hur:

- miljöperspektivet på ett bättre sätt ska kunna integreras i de beslut som fattas inom näringslivet
- vi kan utveckla vår levnadsstandard trots minskade utsläpp.

Miljöföretagande är en växande bransch, där de nordiska länderna ligger i täten. En ekonomi som håller på att globaliseras behöver nya gröna produktionsområden och olika typer av koldioxidsnåla affärsidéer. Som ordförande land främjar Finland globaliseringsforumets vision om Norden som en ”grön dal” och ett näringsliv som strävar efter innovativa verksamheter genom att arbeta för att ren teknologi från Norden kommer ut på världens marknader.

De nordiska ländernas miljö- och energipolitiska samarbetsprogram utgör grunden för klimatarbetet. Det långsiktiga målet är att främja en effektiv, konkurrenskraftig, säker och flexibel energiförsörjning samt klimatvänliga lösningar inom byggandet. Genom samhälls- och stadsplaneringen kan man på ett effektivt sätt förhindra klimatförändringar, genom att klimateffekterna av byggande, boende och trafik tas i beaktande redan i planeringsstadiet. Även primärproduktionen bör förbättra energieffektiviteten och sträva efter att hitta metoder för att trygga en tillräcklig livsmedelsproduktion för världens befolkning samt ett hållbart skogsbruk även i framtiden. Genom att förena det nordiska kunnandet kan vi främja energieffektiva och koldioxidsnåla lösningar och innovationer.

En hållbar ekonomisk tillväxt förutsätter djärva förändringar och innovation av de ekonomiska strukturerna. De nordiska länderna behöver en förmåga att tillägna sig helt nya och miljövänliga tekniska lösningar och verksamhets-sätt. Informationstekniken ökar ekoeffektiviteten då traditionella tillgångar, strukturer och tjänster övergår i elektronisk form. Förutom att utveckla tekniken bör man påverka omfattningen och kvaliteten på konsumtionen samt dra nytta av användarerfarenheter.

I bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringarna är det viktigt att även uppmärksamma den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Man måste diskutera lösningar anpassade till föränderliga förhållanden och dagens utmaningar tillsammans med näringslivet. Övergången till en koldioxidsnål ekonomi förändrar marknadernas beteende och samtidigt även arbetsmarknaden och företagens verksamhetsmiljö.

Klimatförändringarnas påverkan på sysselsättningen måste kartläggas och analyseras tillsammans för att kunna fastställa behovet av arbetskraft och kompetens i framtiden.

Ett hållbart Norden genom lösningar på regional och lokal nivå

I den nordiska strategin för hållbar utveckling som fastställdes 2008, är ekonomisk tillväxt, god folkhälsa samt en säker och livskraftig miljö de grundpelare som stödjer och kompletterar varandra.

De nordiska länderna är föregångare internationellt när det gäller lokalt deltagande och genomförande av program för en hållbar utveckling på gräsrotsnivå. Även medborgarna har sporrats och uppmuntrats till att planera och genomföra lokala initiativ.

Under Finlands ordförandeskap ska man främja samarbete mellan stater, städer, regioner, företag och organisationer samt ansträngningar för att utveckla ett mer hållbart Norden och Östersjöområde.

Startskottet för arbetet blir den omfattande konferens om hållbar utveckling som hålls i Åbo månadsskiftet januari-februari. Den presenterar lösningar för en hållbar utveckling för alla länder i Norden och Östersjöområdet och ger stöd åt olika aktörer i att förändra sitt beteende, sina tjänster och sina produkter så att de blir mer hållbara även på längre sikt.

Att utbyta och dela med sig av god verksamhetspraxis och lösningar:

- främjar samarbete och företagande
- leder till nya partnerskap och sociokulturella modeller
- förbättrar situationen när det gäller hållbar utveckling i hela regionen.

Förankring av globaliseringsinitiativ

Nordiska ministerrådets globaliseringsarbete inleddes under Finlands förra ordförandeskap 2007. Statsministrarnas engagemang i globaliseringsarbetet har gett vårt samarbete mer synlighet och samtidigt intensifierat samarbetet mellan olika ministerråd.

Konkreta initiativ hörnstenar i det nordiska globaliseringsarbetet

Projekten främjar de nordiska ekonomiernas konkurrenskraft och strävar efter att hitta sätt att svara på de utmaningar som globaliseringen medför för

de nordiska välfärdssamhällena. Finland vill som ordförandeland fortsätta med och utveckla den framgångsrika realiseringen av de redan godkända projekten och samtidigt öka deras synlighet. Tyngdpunkten ligger på att främja de projekt som redan pågår och se till att de avslutas istället för att lansera nya projekt.

Temana för projekten är:

- klimat, miljö och energi
- forskning, utbildning och innovationer
- gränshinder
- en mer synlig profilering av Norden som föregångsregion.

De globaliseringsforum som anordnats sedan 2008 kommer man att fortsätta med. Under statsministrarnas ledning för man diskussioner med representanter för näringslivet, forskningsmiljön, politiken, media och olika organisationer om våra gemensamma utmaningar. Finland stödjer det arbete som utförs av arbetsgruppen för grön tillväxt som tillsattes av statsministrarna på forumet 2010 som har som mål att kartlägga de nordiska ländernas styrkeområden. Gruppen rapporterar till forumet 2011.

Många miljöfrågor som är viktiga för vår välfärd är nära sammankopplade med pågående globaliseringsprojekt. Till de gemensamma ansträngningarna hör bland annat strävan efter att begränsa användningen av kemikalier som är farliga för hälsan och miljön, vidareutveckla kemikalie-, produkt- och avfallspolitiken, stärka livscykelperspektivet och främja ofarliga produkter samt material- och energieffektiviteten och samtidigt också produkters hållbarhet och reparerbarhet.

Forskning och innovation som utgångspunkt

Det nordiska toppforskningsinitiativet är den genom tiderna största nordiska satsningen på forskning och innovation.

Det sammanför de starkaste forsknings- och innovationsmiljöerna på klimat-, energi- och miljöområdet och lägger samtidigt grunden till ett utökat internationellt samarbete. Projekten inom toppforskningsinitiativet fokuserar i ett första stadium på frågor kopplade till klimat, energi och miljö. I nästa stadium utvidgas verksamheten till att även omfatta forskning inom hälsa och välfärd.

Forskarsamhällena bör få tillgång till bästa möjliga verktyg och ramar för att skapa ny toppforskning och spetskompetens. De möjligheter som en utvecklad informations- och kommunikationsteknik medför i form av nätverksbyg-

gande samt effektiv distribution av information och resurser skapar förutsättningar för dem som bedriver öppen forskning inom vilken forskningsmetoder, data som ligger till grund för forskningen och resultat finns tillgängliga för alla. eScience, som drar nytta av de senaste informationstekniska resurserna, datasamlingarna och vetenskapliga verktygen, öppnar nya dörrar inom de vetenskapliga processerna. Förändringarna vidgar också målen för vetenskapsområdena och bidrar till ökad tvärvetenskaplig forskning.

För att behålla vår konkurrensförmåga krävs det:

- samarbete mellan forskargrupper och en bättre samordning av resurserna i de nordiska länderna
- beredskap för att använda och förvalta de exponentiellt växande datalagren
- användning av högeffektiva kalkyleringssystem inom modellering och simulering.

Utbildningens kvalitet och ett livslångt lärande

Kunskapssamhället och en ekonomisk tillväxt med innovation som grund bygger på ett starkt kunnande i hela samhället. Genom att utbilda hela åldersgrupper och kontinuerligt utveckla kvaliteten på utbildningen:

- ökar man möjligheterna till ett bra liv
- ökar man sysselsättningen
- stärks den ekonomiska konkurrensförmågan
- fungerar välfärdstjänsterna bättre.

Genom att utveckla nordiska utbytesprogram, samarbetsprojekt och samarbetsnätverk stärker man kvaliteten på utbildningen samt Nordens ställning i det världsomspännande utbildnings- och forskningssamarbetet.

Kompetenskraven inom arbetslivet och arbetsorganisationerna förändras i snabb takt. Krävande arbeten som förutsätter en hög yrkeskunnighet och social kompetens ökar i antal. Marginalisering och att hamna utanför arbetsmarknaden är skadligt såväl för individen som för samhällsekonomin. För att förebygga sådana företeelser bör de nordiska länderna utbyta kunskaper och goda erfarenheter med varandra.

Den strukturella förändringen och den åldrande befolkningen kräver livslångt lärande; kunskaperna och färdigheterna måste ständigt utvecklas. En jämlik utbildning som tryggar ett livslångt lärande är en nordisk värdering, som har en stor mänsklig, social och ekonomisk betydelse.

Utmaningar med den nordiska modellen

Medborgarnas jämlika deltagande och påverkan är hörnstenar i den nordiska välfärden och konkurrensförmågan. Även riktningen för hur globaliseringen utvecklas och följderna av den kan påverkas genom målmedvetna och konsekventa politiska åtgärder. Ett brett deltagande från medborgarnas sida och ett engagemang för att uppnå de gemensamma målen är också av central betydelse för vår framtida välfärd.

En hög sysselsättning och tillgång till arbetskraft är grundförutsättningar för ekonomisk jämvikt och människors välfärd. En åldrande befolkning, klimatförändringarna och finanskriser påverkar produktionsstrukturerna och kraven på människors kunskaper. Inom arbetslivet är det viktigt att stödja individers och arbetsgivares anpassningsförmåga vid övergångs- och brytningsperioder på arbetsmarknaden. Genom att uppvisa god praxis kan vi i de nordiska länderna främja sysselsättningen, produktiviteten och arbetslivets kvalitet i våra samhällen. Med hjälp av det nordiska globaliseringssamarbetet stödjer man bland annat uppkomsten av nya gröna arbetsplatser.

I och med den åldrande befolkningen krävs det betydande reformer för att upprätthålla och finansiera välfärdssamhället. Den centrala frågan är att förlänga arbetslivet, som för att det ska lyckas förutsätter en förstärkning av den sociala delaktigheten, hälsofrämjande åtgärder och utvecklande av kvaliteten på arbetslivet.

I de nordiska länderna deltar män och kvinnor på lika villkor i arbetslivet, vilket möjliggör en hög sysselsättningsgrad. I och med en ökande jämställdhet drar vi i allt högre grad nytta av båda könen kompetens som byggmaterial för samhället. Utmaningen är fortfarande en könsuppdelad arbetsmarknad. Dessutom fördelas ansvaret för barnomsorgen på ett ojämlikt sätt mellan föräldrarna.

Inom alla områden inom det nordiska samarbetet och i synnerhet inom globaliseringsinitiativen är det viktigt att fortsätta att öka jämställdheten. Ett gemensamt mål är social och kulturell jämlikhet mellan olika samhällsgrupper och grupper med olika kulturell bakgrund.

Förutsättningarna för människors valfrihet, arbetskraftens mobilitet och företagande bör stärkas ytterligare. Arbete över landsgränserna och andra former av mobilitet är fortfarande förknippat med bland annat problem rörande socialskydd, beskattning och examina. Våra myndigheter bör tillsammans nedmontera de här gränshindren och utöka samarbetet.

Gräsrotsnivån är grunden i det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet präglas av ett brett deltagande på gräsrotsnivå. Som ordförandeland uppmuntrar Finland och vill förbättra de praktiska förutsättningarna för och aktiverar olika befolkningsgrupper. Det är viktigt att effekterna av samarbetet även utsträcker sig till närområdena och grannländerna.

Medborgarnas Norden

Att engagera ungdomar i de nordiska verksamheterna

För att det nordiska samarbetet ska leva vidare är det viktigt att stärka ungdomars nordiska identitet och förståelse av de nordiska språken.

Under Finlands ordförandeskapsperiod ska man främja utökade kunskaper bland ungdomar om:

- de nordiska ländernas kulturella, samhälleliga och historiska koppling
- formerna för nordiskt samarbete
- betydelsen av språkkunskaper.

Dessutom ska man under Finlands ordförandeskapsperiod behandla frågor om invandrares hemspråksundervisning och undervisning i landets språk.

Ungdomars språkkunskaper och engagemang i det nordiska samarbetet ska stärkas genom att man drar nytta av de befintliga systemen och verktygen, som de nordiska Nordjobb och utvecklings-, nätverks- och mobilitetsprogrammen inom Nordplus. Främjande av mobilitet och utvecklande av mobilitetsprogram är i fokus under Finlands ordförandeskapsperiod.

Framtida utmaningar som är viktiga för ungdomar är tillgång till utbildning och arbete, livslångt lärande, att förutse arbetsmarknaden samt att anpassa efterfrågan och utbud på arbetskraft. Ett omfattande forskningsprojekt har inletts av Nordiska ministerrådet, som kartlägger den aktuella situationen på detta område i alla nordiska länder. Forskningsresultaten kommer att bli klara under Finlands ordförandeskapsperiod och ett expertseminarium kommer att anordnas i ämnet.

I början av hösten 2011 kommer man att anordna en klimatfestival riktad till unga vuxna, där högskolestuderande inom olika områden fördjupar sig i klimat- och miljöfrågor. Syftet med festivalen är, i linje med huvudtemat för ordförandeskapet, att uppmuntra ungdomar att hantera klimatförändringarna och inspirera dem att hitta nya former för nordiskt samarbete.

Förståelse av de nordiska språken

De nordiska språken är den bärande kraften för samarbetet. Kunskaper i de nordiska språken är av central betydelse för att stärka den nordiska identiteten, känslan av samhörighet och förståelsen av den gemensamma historien. Kunskaper i de nordiska språken är en tillgång både i de nordiska länderna och utanför Norden. Breda kunskaper i språk och kultur ökar också flexibiliteten och skapar bättre förutsättningar för att förstå andra kulturer och olika typer av värderingar.

Kunskaper i och förståelse för nordiska språk stöds av en rad samnordiska och nationella projekt riktade till barn och ungdomar, som Svenska NU-programmet. Under ordförandeskapet kommer det att anordnas ett seminarium som handlar om främjande av mobilitet och nordiska språk, som ger stöd åt planeringen av den nya Nordplus-programperioden.

Gränshindersamarbetet till gagn för medborgarna

Att avlägsna gränshinder är en grundförutsättning för att göra det lättare för människor och företag att röra sig mellan de nordiska länderna.

Gränshinderforum under ledning av minister Ole Norrback fick förlängt mandat i tre år, 2011–2013. Forumet har identifierat och kommit med lösningar på flera gränshinder, men det återstår fortfarande mycket att göra på området. Förutom att identifiera de befintliga gränshindren är målet att förbättra samordningen mellan länderna för att förhindra att det uppstår nya gränshinder när nationella lagar och EU-lagstiftning bereds eller införs.

De nordiska regeringarna har ställt sig bakom ett utökat myndighetssamarbete, så att det blir enklare att bo, arbeta och studera över gränserna.

Handelsutbytet mellan länderna och i gränsregionerna bör förenklas ytterligare och vidareutvecklas, och man bör göra det smidigare att utöva gränsöverskridande näringsverksamhet samt arbeta över gränserna. Dessutom bör man avlägsna gränshindren för små och medelstora företag, i synnerhet på skatte-, närings- och socialskyddsområdet. I det arbetet drar man nytta av rådgivningstjänsten Hallå Nordens erfarenheter.

Det är naturligt och viktigt att man uppmärksammar gränshindren även i det gränsregionala samarbetet. Många av de gränskommittéer som traditionellt stöds av Nordiska ministerrådet arbetar med gränshindersfrågor. Finland kommer att lyfta fram gränshinderarbetet som utförs av organisationer inom gränsregionalt samarbete och samordna det med övrigt gränshinderarbete.

Hallå Nordens verksamhet ska effektiviseras genom att etablera en kontaktpunkt i Mariehamn i början av år 2011.

Kultursamarbetets nya utmaningar

Det nordiska kultursamarbetet har i många sammanhang fungerat som en förebild internationellt. Det vilar på en stabil värdegrund som är gemensam för de nordiska länderna som betonar demokrati, jämställdhet, öppenhet och kulturell mångfald samt att det i samhället finns en bred samförståelse för kulturens betydelse.

De nordiska länderna framhäver kulturen som en resurs. Kulturkonsumtionen är stor i Norden redan nu och att i allt högre grad styra konsumtionen från materiell konsumtion i riktning mot immateriell konsumtion främjar en hållbar klimat- och miljöutveckling.

Mobiliteten i Norden och internationellt främjar kreativa utövers ställning. Nordens strävan att profilera sig som centrum för kreativa verksamheter förutsätter ett nära samarbete mellan kultur- och näringslivssektorerna. Inom ramen för kultursamarbetet har de nordiska länderna utvecklat projekt som svarar på globaliseringens utmaningar och främjar den kreativa ekonomin.

För att tydliggöra kulturens ställning är det viktigt att genom samarbete stärka det nordiska kunskapsunderlaget om kulturella aktiviteter, kulturföretagande och kulturekonomi. Nationella konst- och kulturinstitutioner kan lära av varandra och samverka på de globala arenorna. I strukturerna för samarbetet har man även tagit hänsyn till de perifera områdenas behov. Samarbetet förnyas i hela Norden för att svara på målen och behoven i en föränderlig verksamhetsmiljö.

Det samarbete som bedrivs inom ramen för det nordiska nätverket av vänkommuner har gett de kommunala beslutsfattarna möjligheter att få tillgång till användbar information och utbyta erfarenheter. Reformer av de lokala förvaltningsarna på olika håll i de nordiska länderna har klippt av många samarbetsband, men samtidigt har det även uppstått nya möjligheter till och strukturer för samarbete. För att stimulera denna utveckling kommer Finland som ordförandeland att låta utföra en utredning över hur situationen ser ut för vänkommunsamarbetet just nu.

Även föreningarna Norden bedriver samarbete över gränserna. Föreningarnas huvudfokus varierar mellan de olika nordiska länderna. Föreningarna har en viktig roll i att framhäva det nordiska bland medborgarna.

Närområden och närhav

Nordvästra Ryssland, det arktiska samarbetet, Västnorden, den nordiska dimensionen och de nordliga regionala råden

Nordiska ministerrådets riktlinjer för närområdessamarbetet med nordvästra Ryssland och finansieringen av samarbetet omfattar åren 2009–2013.

Samarbetsområdena är:

- utbildning, forskning och innovationer inklusive den kreativa ekonomin
- miljö, klimat och energi
- utvecklande av det ekonomiska samarbetet
- åtgärder mot korruption
- samarbete i partnerskapen inom den nordliga dimensionen
- att stärka demokratiutvecklingen och ge stöd åt det civila samhället.

Nordiska ministerrådet samarbetar med regionala och lokala myndigheter, organisationer och universitet. Nordiska ministerrådets kontor i S:t Petersburg och Kaliningrad ansvarar för de nordiska projekten.

Nordiska ministerrådets samarbete med nordvästra Ryssland utgör ett komplement till det samarbete som bedrivs inom andra regionala organisationer som Arktiska rådet, Barents euroarktiska råd och Östersjöstaternas råd. Finland fortsätter arbetet med att främja en bättre samordning mellan råden.

Det arktiska samarbetet med de nordliga samarbetsparterna har utökats och fördjupats. I Nordiska ministerrådets arktiska samarbetsprogram för åren 2009–2011 betonas betydelsen av en hållbar utveckling och där har man också satt upp ramarna för Nordiska ministerrådets arktiska samarbete. Tack vare finansiering från de nordiska länderna hjälper man till med att starta projekt i de arktiska områdena. Som ordförandeland stödjer Finland samarbete och interaktion mellan alla arktiska aktörer.

Riktlinjerna för samarbetet med Nordens grannar i väst ska godkännas under 2011.

Nordiska ministerrådet deltar i den nordliga dimensionens politik. Nordiska ministerrådet stödjer verksamheterna inom ramen för partnerskapen inom den nordliga dimensionen, i synnerhet det nya kulturpartnerskapet samt social- och hälsovårdspartnerskapet. Trafik- och logistikpartnerskapet samt miljöpartnerskapet utvecklar särskilt förutsättningarna för miljö- och energisamarbetet samt det ekonomiska samarbetet. Genom att uppträda tillsammans och i samarbete inom ramen för exempelvis partnerskapen inom den nordliga dimensionen kan de nordiska länderna påverka utvecklingen på olika områden i sitt närområde och även bortom det.

Northern Dimension Institute, NDI, är ett mångvetenskapligt universitetsnätverk. Nordiska ministerrådet kan dra nytta av de utredningar som institutets projektgrupper genomför i ämnen som rör de nordliga regionerna.

Samarbete med de baltiska länderna

Det nordiska samarbetet med de baltiska länderna har en lång tradition. Nordiska ministerrådets riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen sträcker sig över perioden 2009–2013.

Fokusområden är:

- utbildning, forskning och innovationer
- näringsliv, klustersamarbete och kreativ ekonomi
- miljö, klimat och energi
- gränsöverskridande utmaningar för välfärdssamhället
- regionalt samarbete över gränserna.

De nordisk-baltiska mobilitetsprogrammen omfattar den offentliga förvaltningen, näringslivet och kulturen. Nordiska ministerrådets kontor i Tallinn, Riga och Vilnius har en central roll i förverkligandet av programmen. Kontoren ger ett betydande mervärde åt samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna.

Östersjön i rampljuset

Nordiska ministerrådet deltar i genomförandet av EU:s Östersjöstrategi, som särskilt möter Östersjöns miljörelaterade utmaningar. Nordiska ministerrådet står berett att driva 3–4 flaggskeppsprojekt som är nära kopplade till det befintliga nordiska samarbetet.

Med stöd av det nordiska samarbetet och finansinstituten främjas centrala mål för de nordiska länderna i Östersjöområdet och nordvästra Ryssland. Det är viktigt att identifiera projekt som med hjälp av stöd från Nordiska ministerrådet kan ge ett verkligt mervärde. Projektsamarbetet stödjer samtidigt den nordliga dimensionens partnerskap och EU:s Östersjöstrategi.

Vårt samarbete i Östersjöområdet har välfungerande strukturer i form av:

- Nordiska ministerrådet och dess sekretariat i Köpenhamn
- kontoren i Tallinn, Riga och Vilnius
- kontoren i S:t Petersburg och Kaliningrad
- de nordiska finansinstituten.

Bra ramar främjar och fördjupar samarbetet och gör Nordiska ministerrådet till en samarbetspartner med större tyngd.

De sektorspecifika ordförandeskapsprogrammen beskriver målen för verksamheten inom olika områden. Sektorerna anordnar även konferenser, seminarier och expertmöten. De viktigaste händelserna tas upp i programmet. En mer detaljerad evenemangskalender publiceras på ordförandeskaps webbplats.

Kultur och ungdomar

Kultursamarbetet är ett kärnområde i det nordiska samarbetet. Det stärker nordiskheten i medlemsländerna och ökar Nordens inflytande i närområdet och över hela världen. Finlands ordförandeskapsprogram främjar kontinuitet och ett samarbete som till form och struktur ständigt förnyas.

Ett kreativt och globalt Norden

Nordisk kultur i världen

Ministerrådet för kultur startade år 2009 ett treårigt globaliseringsprojekt, Nordisk kultur i världen, som gör nordisk kultur känd i internationella forum. Samtidigt stärker det Norden som en attraktiv och framgångsrik region samt en tillförlitlig samarbetspartner.

År 2011 står nordisk litteratur i centrum för globaliseringsarbetet på bokmässan i Paris – Salon du livre Paris 2011 – där de nordiska länderna har fått hederstatus. Projektet bidrar till att:

- öka kännedomen om nordisk litteratur
- effektivisera samarbetet mellan och marknadsföringen av nordiska förlag
- betona betydelsen av den nordiska översättarutbildningen.

Som ordförandeland främjar Finland aktivt genomförandet av det nordiska programmet på bokmässan i Paris. För projektet ansvarar Informationscentralen för Finlands litteratur FILI i samarbete med de nordiska litteraturorganisationernas nätverk NORDLIT.

I samband med Salon du livre anordnas Nordiskt kulturforum om utvecklande av det internationella samarbetet inom den nordiska översättnings- och förlagsbranschen. Högklassiga översättningar bidrar på ett effektivt sätt till att främja och marknadsföra litteraturen och göra den mer känd samtidigt som de främjar förståelsen av de nordiska språken bland mycket varierande befolkningsgrupper.

Blomstrande kultur och kreativitet

Kultur och kreativitet är Nordiska ministerrådets kultur- och näringslivssektors globaliseringsprojekt. Sektorernas gemensamma styrgrupp KreaNord stärker den kreativa ekonomin och främjar dess aktörers ställning i Norden under åren 2010–2012 samt utarbetar rekommendationer för olika praxis för att stärka den kreativa ekonomin och dess verksamhetsområden i Norden, Östersjöområdet och internationellt.

Som ordförandeland stödjer Finland också de övriga projekten som stöds av KreaNord, som exempelvis Ny nordisk mat, Nordisk profilering och Internationell marknadsföring av nordisk film.

Den nordliga dimensionens kulturpartnerskap

Under 2010 behandlar samarbetsparterna inom den nordliga dimensionens kulturpartnerskap EU, Norge, Island och Ryssland de praktiska förutsättningarna för partnerskapet. Målen med Finlands ordförandeskapsperiod är:

- starta de första konkreta projekten inom den nordliga dimensionens kulturpartnerskap
- presentera projekten inom kulturpartnerskapen och tillhörande finansieringsmodeller för representanter för den kreativa ekonomin i de nordiska länderna och Östersjöområdet
- skapa nätverk mellan aktörer för kommande projekt.

Partnerskapet utvecklas i samarbete med de nordliga regionala råden och KreaNord.

Nordisk kultur i rörelse

Cirkusens år i Norden 2011

Finlands ordförandeskapsprogram främjar på ett mångsidigt sätt det nordiska samarbetet på cirkusområdet. Projekten utgör ramen för temaåret Cirkusens år i Norden 2011, Nordic countries 2011 – The Year of Circus, med syfte att:

- utnyttja möjligheterna inom nordisk cirkuskonst som en del av en kultur under utveckling
- integrera cirkuskonsten i kultursamarbetet mellan länderna kring Östersjön och Europeiska unionen
- främja mobiliteten bland cirkuskonstnärer och deras verk samt den nordiska residensverksamheten på området
- upprätta ett politiskt program och en verksamhetsplan för den nordiska cirkuskonsten 2012–2013.

En expertkonferens för den nordiska cirkusbranschen kommer att hållas som en del av invigningsprogrammet för det nya cirkuscentret i Södervik. Utgångspunkten för konferensen är cirkus som en konstnärlig, kulturell, social, utbildningsmässig och ekonomisk företeelse i de nordiska länderna.

Mobilitet och residens – nya vägar till konstnärligt samarbete

Mötet mellan kulturministrarna i de nordiska och baltiska länderna beslutar om fortsättningen på det nordisk-baltiska mobilitetsprogrammet från och med år 2012.

Även Nordiskt kulturforum diskuterar en ökning av mobiliteten. Dessutom diskuterar man i forumet om möjligheten att stärka samarbetet med det mångkonstnärliga programmet på Östersjöns residenscentrum på Sveaborg. Även frågor om hållbar utveckling i anslutning till temat är uppe för diskussion.

Ett kulturpolitiskt inflytelserikt Norden

En allt viktigare del av den kultur- och samhällspolitiska diskussionen handlar om att tydliggöra kulturens inflytande på samhället. I Finlands ordförandeskapsprogram ingår det flera projekt som stärker kulturens eget kunskapsunderlag. Betydelsen av detta understryks av kulturens fasta koppling till många andra verksamhetsområden.

Kulturens kraft – ett inflytelserikt nordiskt kultursamarbete

Det nordiska expertmötet som kommer att anordnas i Åbo förbereder för en jämförande kartläggning och studie, som stärker kunskapsunderlaget inom kulturen. De gemensamma indikatorernas betydelse blir ännu större i takt med att kultursektorn får allt starkare beröringspunkter med andra verksamhetsområden. I samband med expertmötet kan deltagarna vara med i ett seminarium som handlar om en utredning av Finlands kulturpolitik och bekanta sig med projektet Åbo 2011 Europas kulturhuvudstad.

Kultur och utveckling

Expertmötet under ordförandeskapsperioden tar upp:

- kulturens ställning inom strategierna för de nordiska ländernas utvecklingssamarbete
- mätning av kulturens påverkan på utvecklingen
- hur kulturella utvecklingsprojekt bidrar till uppnåendet av millenniemålen.

Målet med mötet är att utforma en gemensam nordisk ståndpunkt och angreppssätt när det gäller kulturen som en del av utvecklingen. Kulturen har kommit upp på den utvecklingspolitiska agendan även i EU.

Framtidens bibliotek

På expertseminariet för biblioteksområdet i de nordiska länderna utbyter man information och analyserar gemensamt biblioteket som en grundläggande struktur för informationsförsörjning för medborgarna. De allmänna biblioteken konkurrerar med andra aktörer och verksamhetsmodellen för öppen information står inför utmaningar.

Innehållshantering och värdering av information efterfrågas i allt högre grad. De nationella digitala biblioteken och de allmänna bibliotekens verksamhet positioneras i förhållande till elektroniska tjänster.

På seminariet granskas riktlinjerna för de allmänna bibliotekens utveckling, utvecklingen av det digitala biblioteket och problem med informationens tillgänglighet, när den överförs i digital form. Målet är att lägga grunden till Nordiska ministerrådets bibliotekspolitiska samarbete.

Barn och unga – det nordiska kultursamarbetets framtid

Enligt Nordiska ministerrådets strategi för barn och unga i Norden från år 2009 ska barn- och ungdomsperspektivet tas med i alla prioriterade områden inom Nordiska ministerrådet. Målet med samarbetet är att främja barns och ungas förutsättningar för bra livsvillkor och möjligheter att påverka samt skapa sina egna kulturuttryck.

Finland följer under sin ordförandeskapsperiod upp att barn- och ungdomsperspektivet tas med i praktiken och utvärderar effekterna av beslut på barnen. Nordiska ministerrådet främjar samarbetets konkreta mål och utvecklar i enlighet med FN:s barnkonventions indikatorer med vars hjälp man kan följa hur målen uppnås.

Nordiska barn- och ungdomskommittén NORDBUK står för den centrala samordningen av strategin och följer upp hur den verkställs. Finland strävar efter att utöka NORDBUK:s operativa och strategiska roll i den sektoröverskridande verksamheten.

Förnyelse av strukturerna för kultursamarbetet

År 2011 beslutar Nordiska ministerrådet om en förnyelse av samsamarbetsstrukturerna. Beslutet utgår från en utvärdering om hur väl man lyckades med förnyelsen år 2007 och i vilken grad man bör låta processen fortgå. I förnyelsen strävar man efter att ytterligare utöka samsamarbetet mellan Nordiska ministerrådets program och Nordiska kulturfonden.

Utbildning och forskning

Temana för sektorsprogrammen inom utbildning och forskning är Ett mångkulturellt och internationellt Norden och Ett kunnigt Norden. De främjar kompetens som bygger på utbildning, forskning och innovationer och skapar förutsättningar och mål för grön tillväxt. Under ordförandeskapsperioden är målet att göra det nordiska samsamarbetet synligt på bred front. Den särskilda målgruppen är ungdomar. I strävan efter målen drar man nytta av elektroniska verktyg och virtuell mobilitet.

Ett mångkulturellt och internationellt Norden

Mångkultur och invandrares utbildning

Invandring, mångkultur och invandrares utbildning är aktuella frågor i alla nordiska länder. Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att söka efter och sprida god nordisk praxis, som främjar mångkultur och invandrares utbildning från förskola till vuxenutbildning.

De teman som behandlas är:

- övergångar mellan olika utbildningsstadier och att öka deltagandet i utbildning efter grundskolan bland personer med invandrarbakgrund
- förbättring av förberedelserna inför samhällslivet och arbetslivet
- erkännande av kunskaper och komplettering av kunskaper i olika livs-skeden
- studier i språket i det land man bor i och det egna modersmålet
- samsamarbete med arbetslivet i olika stadier i utbildningen.

Viktiga ämnen är också att stärka undervisningspersonalens och övriga centrala målgruppers mångkulturella kompetens samt utveckla lärandemiljöerna. Ett eget seminarium om mångkultur och invandrares utbildning ska anordnas.

Internationell kompetens, mobilitet och förutsättningar för nordiskt samarbete

Målet är att med hjälp av i synnerhet mobilitet stärka både unga och vuxna medborgares:

- språkkunskaper och internationella kvalifikationer
- nordiska identitet
- intresse för nordiskt samarbete.

Man ska utöver de möjligheter som det övriga nordiska samarbetet och deltagandet erbjuder även upplysa ungdomar om mobilitet. En fortsättning på språkkampanjen stödjer dessa mål.

På basis av utvärderingen av Nordplus-programmet kommer man att besluta om nästa programperiod. Målet är att utveckla nätverksbyggandet och främja mobiliteten bland studerande, undervisningspersonal och forskare i de nordiska och baltiska länderna. Programmet bör utvecklas så att det blir mer attraktivt och enklare att delta.

Nordic Master-projektet (2007–2010) stödjer utvecklandet av gemensamma nordiska program på högskolorna. Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att besluta om en fortsättning på projektet, som grundar sig på den utvärdering som blir färdig 2011.

Målet med internationella och nationella referensramar för högskoleexamina är att främja genomsynligheten i examina och de studerandes mobilitet. De nordiska länderna har satt upp nationella referensramar kopplade till EU- eller Bolognasamarbetet. De nationella kvalitetssäkringsansvariga i de nordiska länderna har samarbetat när det gäller kvalitetssäkringen av de gemensamma programmen på magisternivå. Målet är att under ordförandeskapsperioden förbättra kvaliteten på det gränsöverskridande utbildningssamarbetet och göra de nationella referensramarna mer kända med hjälp av nordiskt nätverkssamarbete.

Ett kunnigt Norden

Stärkta kunskaper

De centrala målen inom utbildningspolitiken är kunskap och utvecklande av kunskap. Dessa kräver utökade expertkunskaper inom utbildningsforskning och i ledningen och utvecklandet av läroanstalterna samt i att göra högre utbildning mer synlig och lockande. Det nordiska forskningssamarbetet behöver jämförelsedata om internationella kunskaper. Som exempel på föremål för forskningssamarbete kan nämnas PIAAC-undersökningen, som mäter kunskapsnivån hos vuxna, och PISA-undersökningen, som mäter 15-åringars kunskaper. Finland stärker den nordiska utbildningsforskningen med hjälp av expertmöten.

Att stärka det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA) är nära sammankopplat med Toppforskningsinitiativet inom klimat-, miljö- och energiområdet (2009–2013). Resultatet av halvtidsöversynen av det kommer att vara klart under Finlands ordförandeskap. Det kommer att analyseras och tas i beaktande i verksamheten under resten av perioden och när man startar nya projekt.

EU:s forsknings- och utvecklingsprogram för Östersjön Bonus 169 integrerar Östersjöstaternas nationella forskningsprogram och -verksamhet.

Programmet ger stöd åt EU:s Östersjöstrategi. Det innefattar en strategisk planeringsfas (2010–2011) och därefter en genomförandefas. Beredningen av forskningsstrategin kommer särskilt att följas ur ett nordiskt perspektiv.

Finland har som mål att Nordiska klimatdagen i skolorna, som anordnas inom ramen för den nordiska strategin för hållbar utveckling, hålls den 11 november 2011.

Ett starkare informationssamhälle – eScience, elektroniska tjänster och forskningsinfrastrukturer

Informationssamhället bygger på ny teknik samt nya verksamhetssätt och kunskaper. Informationstekniska lösningar ger möjligheter till en förbättrad ekoeffektivitet och större miljövänlighet. Samtidigt kan man förbättra produktiviteten och uppnå en konkurrensfördel.

EScience innefattar utvecklande av tekniken och ett brett utnyttjande av den inom forskningen och i de e-infrastruktur tjänster som stödjer denna. Genom utbildning säkras man ett starkt kunnande i informationssamhället.

Bakgrunden till det nordiska eScience-projektet är bland annat en strategi med tillhörande åtgärdsprogram och spjutspetsprojekt samt uppbyggnaden av det optiska nätverket Baltic Ring för att främja informationens fria rörlighet. Finland kommer under sitt ordförandeskap att arbeta för ett effektivt genomförande av eScience-projektet.

Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att anordna en eScience-konferens, vars teman består av förmedling av ny kunskap, forskningsinfrastrukturer och nationella digitala bibliotek. Samtidigt anordnar man ett seminarium om miljövänliga informationstekniska lösningar.

Under ordförandeskapsperioden främjas genomförandet av ett eScience-forskarutbildningsprogram. För forskarskolor på området, unga forskare och andra intresserade av ämnet kommer man att anordna ett samnordiskt årsseminarium.

Miljö

Strategin för det nordiska miljösamarbetet har fastställts i åtgärdsprogrammet 2009–2012. De huvudsakliga temana är:

- klimat och luft
- hav och kustzoner
- naturens mångfald och ekosystemtjänster
- hållbar konsumtion och produktion.

Man kommer också att uppmärksamma målen i den arktiska miljöstrategin och strategin för hållbar utveckling. Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att inleda en uppföljning av det nuvarande programmet, som en förberedelse inför nästa miljöhandlingsprogram.

I bästa fall kommer miljöpolitiken att uppmuntra innovationer. Det behövs exempelvis ett vägvisartänkande, som innebär att de eftersträvade miljönormerna fastställs enligt bästa aktör. Principen om ständig förbättring är av central betydelse.

Det nordiska samarbetet bör stödja de nordiska ländernas inflytande internationellt och på EU-nivå samt det nationella arbetet inom miljöförvaltningen i de nordiska länderna. Projekten utvecklas enligt partnerskapsprincipen, som innebär att kunskaperna samlas hos både myndigheter och andra parter.

Under sin ordförandeskapsperiod strävar Finland efter att ytterligare stärka de nordiska finansinstitutens, i synnerhet NEFCO:s, verksamhet och samarbete med övriga centrala aktörer, som Barents euroarktiska råd, Arktiska rådet och Nordiska utvecklingsfonden (NDF).

Klimatpolitik – samhällsplanering och bekämpande av klimatförändringar

En av de mest centrala gemensamma utmaningarna är klimatförändringarna. De nordiska länderna bör fortsätta att erbjuda sina expertkunskaper och arbeta för ett förtydligande av målen i de internationella klimatförhandlingarna. Under Finlands ordförandeskapsperiod ska de nordiska ländernas egna klimatåtgärder stärkas.

Via samhällsplaneringen och stadsplaneringen kan man på ett betydande sätt påverka bekämpningen av klimatförändringarna, och genom planering kan man även minska de hälsorelaterade effekterna av trafikutsläppen. Under Finlands ordförandeskapsperiod delar de nordiska länderna god praxis inom samhällsplanering. De ska också utveckla verktyg för anpassning till klimatförändringarna.

Miljö, ekonomi och konsumtion

Ekonomi och miljö ska betraktas som en helhet, för konsumtions- och produktionsmönstren påverkar på ett betydande sätt tillståndet för miljön. Den globala finanskrisen har satt fart på diskussionerna om och initiativen till en strukturell förändring mot en grön ekonomi. Tillgången till och tillräckliga naturresurser är aktuella frågor som även har en enorm ekonomisk betydelse.

Miljöföretagandet växer kraftigt över hela världen. Det nordiska samarbetet är viktigt också på detta område. En förutsättning för internationella framgångar är att de nationella och de nordiska marknaderna utvecklas tillsammans med finanssektorn. De nordiska länderna måste hitta lösningar för hur miljöperspektivet ska integreras i näringslivet och företagens beslut och hur levnadsstandarden kan bibehållas trots minskade utsläpp. Tyngdpunkterna är att utveckla styrmedel inom miljöpolitiken, som beskattning, samt att identifiera och avlägsna otjänliga stöd.

Enbart miljöteknik räcker inte för att lösa miljöproblemen. Det är viktigt att påverka kvaliteten på konsumtionen och mängden som konsumeras för att de fördelar som teknikutvecklingen för med sig ska ha någon betydelse.

Motverkan av uppkomsten av avfall och materialeffektivitetsperspektiv bör på ett bättre sätt integreras i frågan om användning av naturresurser och deras tillräcklighet. Det behövs mer kunskaper om miljöeffekterna av materialanvändning och ogiftiga produkter och material- och energieffektiviteten bör främjas. En prognos om den samhälleliga utvecklingen är nödvändig vid investeringar med långvariga effekter såsom byggandet. Livscykelperspektivet är ett centralt styrmedel och är ett effektivt sätt att påverka.

Ekologisk produktplanering kan leda till en minskning av miljöpåverkan redan i början av produkternas livscykel. Det ger även nordiska företag en konkurrensfördel. De nordiska länderna har sedan länge bedrivit samarbete inom miljövänliga offentliga upphandlingar. Arbetet med den välkända miljömärkningen Svanen fortsätter.

Östersjön och havsområdena

Målet med skyddet av Östersjön är att återställa ett gott ekologiskt tillstånd i havet senast år 2020. För genomförandet av EU:s Östersjöstrategi och HELCOM:s aktionsplan för Östersjön behöver man innovativa verksamhetssätt och nationella satsningar. Dessutom behöver man ett helhetsinriktat angreppssätt när det gäller människors agerande i havet och i kustområdena.

Den hårdnande globala konkurrensen om råvaror och energi- och livsmedelsproduktion gör användningen av vattnet samt land- och havsområdena till några av de mer strategiska frågorna. Var man placerar verksamheterna har en betydelse ur klimat- och miljösynpunkt. Det är även viktigt att se över avrinningsområdena. För att förbättra tillståndet för havsmiljön krävs det att man även vidtar åtgärder inom industri, jordbruk, sjöfart, fiskeindustri och fiskodling.

Miljö och hälsa

Att begränsa användningen av kemikalier som är farliga för hälsan och miljön är en gemensam utmaning. De nordiska länderna bör söka efter synergier mellan kemikalie-, produkt- och avfallspolitiken samt avtalen och främja livscykelperspektivet.

2011 är internationella kemiåret. Under Finlands ordförandeskapsperiod har man för avsikt att tillsammans med social- och hälsosektorn lyfta fram de nordiska ländernas aktivitet och kunskaper inom aktuella internationella processer samt folkhälsorelaterade risker.

De samverkande effekterna av kemikalierna ska minskas och riskerna och möjligheterna med nanoteknik utredas. Viktiga teman är också kemikalieutsläpp i

produkter och riskvärdering av kemikalier. Arbetet med att uppnå ett förbud mot användning av kvicksilver bör fortsätta och även utökas med andra ämnen.

Ekosystemtjänster och biologisk mångfald

Ekosystemtjänster och skydd av den biologiska mångfalden bör uppmärksammas mer i det samhälleliga beslutsfattandet och i planeringen av användningen av naturresurser. Det behövs gemensamma insatser från de nordiska länderna för att göra ekosystemtjänsterna kända, göra en ekonomisk värdering av och hitta nya styrmedel för dem.

Under Finlands ordförandeskapsperiod fortsätter man att arbeta för att stärka de internationella processerna, i synnerhet att öka synergier mellan FN-systemet och internationella konventioner samt effektivisera implementeringen av dem. Skapandet av den internationella panelen för biologisk mångfald och ekosystem, Intergovernmental Science Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), är viktigt för de nordiska länderna.

Skyddsområdena ska granskas som en del av samhällsplaneringen. Bevarande av den ursprungliga naturen, obebyggda områden och platser som berättar något om vår kultur är viktigt för människors välbefinnande. Grön infrastruktur har även en inverkan på hanteringen av klimatförändringarna.

Under ordförandeskapsperioden betonar Finland:

- en strukturell förändring av miljö och ekonomi
- uppmärksammande av ekosystemtjänster i samhällsplaneringen
- hälso- och miljöriskerna med kemikalier och nanomaterial
- god praxis inom samhällsplaneringen.

Näringslivs-, energi- och regionalpolitik

Näringslivspolitik

Det nordiska samarbetet stödjer sig på gemensamma samhälls- och näringslivsstrukturer som kompletterar varandra. Genom samarbetet kan man komma överens om gemensamma satsningar, skapa synergier mellan nationella projekt och utbyta kunskaper om projekten. Finland vill som ordförandeland utveckla nätverkandet i de nordiska länderna, i synnerhet mellan myndigheter, näringsliv och företag.

Näringslivs- och innovationspolitiskt samarbetsprogram 2011–2013

Genom det näringslivs- och innovationspolitiska samarbetsprogrammet mellan de nordiska regeringarna vill man stärka den ledande ställning som Nordens näringsliv har i att skapa innovationer och mervärde. Huvudtemana är grön tillväxt, välfärd och en bred innovationsverksamhet. Dessa teman tas upp på en innovationskonferens i Finland. Utöver huvudtemana stödjer Finland det befintliga samarbetet, som främjar en internationalisering av kreativa näringar, elektroniska tjänster och andra motsvarande områden.

Nordiskt InnovationsCenters (NICE) verksamhet utvärderas under 2010. Finland vill som ordförandeland fortsätta att utveckla NICES verksamhet med hänsyn till resultaten av utvärderingen.

Grön tillväxt, innovationspolitik och främjande av företagande

Nordiska projekt kopplade till grön tillväxt pågår redan. Dessutom kommer man att påbörja ett antal nya undersökningar och behandla de färdiga rapporterna i workshoppar eller på seminarier. De nordiska länderna har kunskaper inom produktion och tjänster i det nya koldioxidsnåla samhället. Grön teknologi kan främjas genom att man erbjuder gemensamma forum och samarbetsmöjligheter för kunskapsintensiva företag, universitet och finansiärer.

Innovationspolitiken fokuserar på att utveckla välfärds- och hälsosektorn samt samhällstjänsterna. Metoderna består bland annat av utbyte av bästa praxis och erfarenheter samt eventuella gemensamma utredningar.

Internationella jämförelser tyder på att företagandet i de nordiska länderna inte ligger på samma nivå som i övriga utvecklade länder. Det finns till exempel ganska få företag i förhållande till invånarnas kunskapsnivå. Under Finlands ordförandeskapsperiod ska man utreda vilka typer av innovationspolitiska åtgärder som kan leda till uppkomsten av nya, framgångsrika branscher med många arbetstillfällen, som främjar företagandet. Man kan vänta sig ny tillväxt särskilt inom grön teknologi. Tack vare den höga utbildningsgraden kan man rikta in åtgärderna på kunskapsintensiva företag och tillväxtföretag.

Råvarupolitik

De nordiska länderna och de självstyrande områdena har tack vare sina relativt stora malm- och råvarureserver en betydande ställning inom EU:s råvarupolitik. Finland kommer att anordna ett möte om de globala utmaningarna och möjligheterna med råvarupolitiken i de nordiska länderna.

Energipolitik

I åtgärdsprogrammet för det nordiska energipolitiska samarbetet 2010–2013 definieras de grundläggande riktlinjerna för Finlands ordförandeskapsperiod. Hur parti- och minuthandeln på elektricitetsmarknaden fungerar och utvecklas är viktiga delar av det nordiska energisamarbetet. Även tillräcklig utbyggnad av elnätverken är grunden för en säkrare nordisk elmarknad. I det nordiska energisamarbetet lyfter Finland fram följande:

- På elmarknaden säkerställer man att det åtgärdsprogram som godkändes 2008 genomförs. Det centrala målet är att uppnå en gemensam slutanvändarmarknad för de nordiska länderna före år 2015. Det förutsätter en nordisk harmonisering av regleringar, verksamhetssätt, datakommunikation och informationssystem.
- Förnybar energi integreras i högre grad i energisystemet. Ökningen av förnybar energi leder till ökade investeringar i elnätet och medför nya utmaningar för förvaltningen av elsystemet då andelen snabbt skiftande elproduktion ökar.
- Samarbetet mellan de nordiska länderna och nordvästra Ryssland fördjupas, särskilt inom energieffektivitet och förnybar energi.

Regionalpolitik

I åtgärdsprogrammet för det nordiska regionalpolitiska samarbetet 2009–2012 definieras de grundläggande riktlinjerna för Finlands ordförandeskapsperiod. Man kommer att satsa på att stödja verksamheten vid forskningscentret Nordregio och inom de nordiska organisationerna för gränsregionalt samarbete.

Under sitt ordförandeskapsår kommer Finland att understryka betydelsen av det gränsregionala samarbetet och nordiskt mervärde och informera om dessa. De gränsregionala organisationernas roll i gränshinderarbetet kommer att uppmärksammas. Arbetsgruppen för gränsregionalt samarbete som leds av Finland kommer att arbeta med gränsregionalt samarbete i en europeisk kontext och intensifiera samarbetet med Europeiska gränsregionförbundet (Association of European Border Regions, AEBR).

Finland kommer att lyfta fram klimatförändringarna, satsningarna på bioenergi och effekterna av de demografiska förändringarna i glesbygdsområden och de nordligaste områdena. Syftet är att sätta igång utredningar och anordna expertseminarier i anslutning till dem. I och med de nya angreppssätt som uppstått under den senaste tiden är det aktuellt att göra en utredning av den nya typen av regionala innovationsstrategier.

Reformen av EU:s kohesionspolitik 2011 påverkar på ett betydande sätt regionalpolitiken i alla medlemsländer. Även Östersjöstrategins roll i EU:s regional- och strukturpolitik kommer upp. Finland vill fördjupa det nordiska samarbetet med att diskutera alternativ och skapa förutsättningar för att utbyta nationella synpunkter. Man har för avsikt att etablera ett nätverk för nyckelpersoner i de olika länderna och skapa fungerande arbetsformer för det. Även ett intensifierat samarbete med de baltiska länderna ska utredas.

Ekonomi och finanspolitik

Den globala ekonomin återhämtar sig, men den spirande ekonomiska tillväxten är fortfarande omgärdad av osäkerhetsfaktorer. Detta beror på att återhämtningen i många länder baserar sig på tillfälliga och mycket betydande offentliga stimulans- och stödåtgärder. Dessa kommer att minska under Finlands ordförandeskap 2011.

Återgången till en hållbar tillväxt samt att återfå konkurrensförmågan och en balanserad offentlig ekonomi är frågor av central betydelse under de närmaste åren. Upprätthållandet av den nordiska välfärdsmodellen förutsätter en strukturell förändring av den ekonomiska politiken, sysselsättning och tillväxt. Detta bör även synas i temana för publikationen Nordic Economic Policy Review under 2011.

Nordiska konjunkturgruppen sammanställer den nordiska konjunkturöversikten. Nordiska ministerrådet för regelbundet diskussioner om den ekonomiska situationen i de olika länderna och regionerna. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid den ekonomiska utvecklingen på Island och läget för finansieringspaketet även under 2011.

Krishanteringen behöver utvecklas

Läget på finansmarknaderna och utsikterna för banksektorn har förbättrats, men det finns osäkerhetsfaktorer kring huruvida det är fråga om en hållbar återhämtning. Det finns ett stort behov av att utveckla krishanteringen i EU.

Myndigheternas verktyg för och samarbete när det gäller att lägga sig i verksamheten hos banker som befinner sig i svårigheter bör utvecklas och harmoniseras.

Det finns flera finansinstitut i Norden som är verksamma i flera länder. Finland kommer under sin ordförandeskapsperiod att sträva efter att utveckla samarbetet mellan reglerings- och övervakningsmyndigheterna i de nordiska länderna, särskilt i frågor som rör krishantering.

I EU och andra internationella forum har man diskuterat hur finanssektorn i större utsträckning skulle kunna bidra till kostnaderna orsakade av finanskriser, exempelvis genom en stabilitetsavgift. Dessa frågor kommer sannolikt även att finnas med på dagordningen för de nordiska finansministrarna under 2011.

Det samnordiska projektet för att få till stånd informationsutbytesavtal med så kallade skatteparadis planeras att fortsätta under Finlands ordförandeskapsperiod. Projektet utvärderas 2010 för ett beslut om en fortsättning på förhandlingsprocessen.

För finanssektorns del fortsätter arbetet med att avlägsna gränshinder vid behov. Skattefrågorna står ständigt på Nordiska ministerrådets dagordning särskilt när det gäller främjande av informationsutbytet.

Jord- och skogsbruk, fiske och livsmedelssektorn

Jordbruk

Inom jordbrukssektorn är huvudtemana för ordförandeskapsperioden åtgärder för bekämpning av och anpassning till klimatförändringarna. Främjande av energieffektiviteten framhävs särskilt, och på detta område har de nordiska länderna utfört mycket. Informationsutbytet och samarbetet utvecklas bland annat på ett nordiskt seminarium. Fokus för anpassningsåtgärderna är det nordiska genresurssamarbetet. I arbetet fäster man särskild vikt vid åtgärder som främjar förberedelser inför klimatförändringarna. Dessutom ska man utöka kunskaperna om de nordiska råvarornas styrkor.

Jordbruksforskning – NKJ får starkare roll

NKJ (Nordiskt Kontaktorgan för Jordbruksforskning) är förbindelseorgan för de nordiska organisationerna för finansiering av jordbruksforskning, som främjar samnordiska forskningsprojekt och forskningsnätverk. NKJ är även rådgivande organ för Nordiska ministerrådet i jordbruksforskningspolitiska frågor.

NKJ:s strategi, som träder i kraft år 2011, har som mål att stärka sin egen ställning inom det europeiska området för forskning. På grund av särdragen i jordbruks- och livsmedelsproduktionen i de nordiska länderna måste man förbättra förutsättningarna för forskningssamarbetet. Nordiska ministerrådet

hoppas att NKJ kommer att delta som expertorgan i de politiska diskussionerna och i högre utsträckning föra fram aktuella ämnen.

Skydd av genresurser

De nordiska länderna har bedrivit ett framgångsrikt samarbete inom skyddet av genresurser genom att bland annat grunda Nordiskt Genresurscenter (NordGen) 2008. Kommande utmaningar, som att utöka NordGens samlingar, att säkra personalens kompetens och förbättra genbankens infrastruktur, kräver en betydande förstärkning av genresurscentrets resurser genom att tillföra medel från andra finansieringskällor. Det är mycket viktigt att trygga verksamheten nu, då jordbruket i de nordiska länderna måste anpassa sig till de snabba förändringarna av klimatet.

Programmet Ny nordisk mat

Programmet Ny nordisk mat fortsätter 2010–2014. Det innefattar programmet New Nordic Food and Branding, med teman som att äta klimatvänligt och ansvarsfullt samt främjande av hälsosamma nordiska födoämnen.

Programmet Ny nordisk mat bygger på tankar om ren, färsk och säsongsenlig mat samt regionala matkulturer. Det nordiska köket bygger på det som den nordiska naturen ger, nordiskt kunnande, etiska verksamhetssätt och en hållbar användning av naturresurser. Det nordiska köket förtjänar en större synlighet i världen. Att koppla kulturella värden till livsmedelsprodukter och produktionskedjan skulle ge mervärde på marknaderna.

Skogsbruk

Finlands mål är att fortsätta det nordiska kunskapsutbytet som bygger på åtgärdsprogrammet i Selfossdeklarationen (2008) om ett hållbart skogsbruk. Målet är att behålla och stärka skogsbrukets konkurrensförmåga i en föränderlig verksamhetsmiljö. Med tanke på den ökade användningen av skogsresurserna är det naturligt att främja en hållbar användning av skog och träd inom produkter, tjänster och energi som en del av ett hållbart skogsbruk och bioekonomin. Man strävar också efter att stärka skogssamarbetet genom EU:s Östersjöstrategi och det nordeuropeiska regionalkontoret för Europeiska skogsinstitutet (EFINORD).

Samnordisk Skogsforskning, SNS, främjar samarbete och nätverksbyggande inom skogsforskning i Norden inom Nordiska ministerrådets prioriterade områden och förser Nordiska ministerrådet med expertkunskaper inom skogar

och skogsforskning. Forskningsdata överförs effektivast i ämnesområdes-specifika avancerade nordiska forskningsnätverk (CAR – Centre of Advanced Research), som genomför omfattande, internationella forskningsprogram och gör synteser utgående från tidigare forskningsdata. Under 2011 är målet att starta fyra nya avancerade nätverk. Målet med det nordiska genresurscentret är att främja och utveckla frö- och plantvården inom skogsbruket samt skogsförnyelsen. De viktigaste händelserna är en konferens i Danmark och temadagar i Norge och på Island.

Fiskeri och fiskerinäringen

Temat för Finlands ordförandeskap är hållbart vattenbruk. De viktiga faktorerna för att utveckla detta är styrning av produktionslokaliseringen, fodrets ursprung och användning samt odlingsmetoder. Vattenbruk är en form av basproduktion som växer över hela världen med en betydande potential även i de nordiska länderna. Det andra viktiga temat är fiskebeståndens hållbarhet i Östersjön. Det mest akuta bekymret är den kraftiga minskningen av vildlaxbeståndet och laxbestånden som helhet sommaren 2010.

Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att:

- stödja projekt inom fiskerinäringen i EU:s Östersjöstrategi där det centrala är att utveckla det regionala fiskesamarbetet
- genomföra ramprogrammet för det nordiska samarbetet om fiskeri 2009–2012
- säkerställa hållbarheten i fiskebestånden i Östersjön.

Livsmedel

Finland deltar aktivt i arbetsgruppen för matförvaltning och konsumentinformations (NMF) verksamhet, bland annat i den årliga tillsynskonferensen, juristseminariet och de samnordiska tillsynskampanjerna. Till tema för tillsynskonferensen har man föreslagit effektiviteten i tillsynen inom livsmedelskedjan och mätning av den. Det samnordiska tillsynsprojektet utreder allergenmärkning på livsmedelsförpackningar.

På Finlands initiativ startas nätverket Nano-mat som är ett samarbetsnätverk med fokus på nanosäkerhet hos livsmedel. Nätverket har som mål att konkret öka säkerheten hos nanoprodukter samt samarbetet inom forskning och analys.

År 2011 fortsätter arbetet med sammanställningen av de nordiska näringsrekommendationerna. För uppföljningen av näringsläget bland befolkningen

behövs det uppdaterade livsmedelsdatabaser. Under ordförandeskapsåret kommer man att utreda möjligheterna för ett intensifierat samarbete på livsmedelsanalysområdet mellan de nordiska länderna. I de nordiska länderna samlar man in data om olika åldersgruppers kost och näringsintag. Genom samarbetet inom Nordira-projektet under arbetsgruppen för kosthållning, mat och toxikologi utbyter man erfarenheter om datainsamling, drar nytta av material och gör rapporteringen mer enhetlig.

Utredningar av sjukdomar kopplade till livsmedel

Finland anordnar en seminarieserie om mikrobiologisk livsmedelssäkerhet (Microbial food safety), där man kommer att diskutera de faktiska kostnaderna för och effekterna av livsmedelsburna sjukdomar, och särskilt vilka kunskapsluckor det finns i utvärderingen av dessa. För att mäta dessa har det utvecklats ett stort antal enheter, och på seminariet tar man upp hur användbara dessa är för att beräkna sjukdomarnas verkliga belastning.

Under Finlands ordförandeskapsperiod fortsätter det modelleringsprojekt som har som syfte att visa hur Finland, Sverige och Norge är fria från rävens dvärgbandmask. De särskilda villkoren för echinococcer i EU:s förordning om sällskapsdjur förfaller i slutet av 2011. Innan dess bör man i förordningen införa regler för bekämpandet av echinococcer motsvarande dem man redan har för rabies. Finland kommer i början av 2011 att anordna en workshop i ämnet, där resultaten av projektet och fortsatta åtgärder kommer att diskuteras.

Nordisk metodikkommitté för livsmedel (NMKL) ser med hjälp av gemensamma nordiska resurser till att laboratorieresultaten är korrekta och spårbara. Under 2011 planerar man ett seminarium om metoder för snabbanalys av livsmedel tillsammans med övriga internationella organisationer.

Social- och hälsopolitik

Temana för social- och hälsosektorn under ordförandeskapsperioden är det nordiska samarbetet på välfärds- och hälsoområdet, gränshinder samt globalisering och hållbar utveckling. Innehållsmässig kontinuitet i samarbetet är viktigt. Finland kommer under sin ordförandeskapsperiod att genomföra det nordiska samarbetsprogrammet på social- och hälsoområdet från år 2009 och se till att de pågående projekten avslutas. Förändringsprocessen hos de samnordiska institutionerna på området understöds.

Systemen inom social- och hälsoområdet i de nordiska länderna har mycket gemensamt. Även de framtida utmaningarna är likartade. De nordiska nätverken förmedlar kunskap och erfarenheter på ett effektivt sätt. Finland strävar efter att effektivisera kunskapsförmedlingen inom sektorn, modernisera arbetsmetoderna och integrera arbetet i internationella agendor.

Hälsa och välfärd

De nordiska länderna har liknande värdegrund för social- och hälsovården: jämlikhet, universella och heltäckande tjänster, betydande offentlig finansiering samt synen på vikten av förebyggande arbete. Länderna har dock i många fall kommit fram till olika strukturella lösningar för social- och hälsovården. Finland fortsätter diskussionen om aktuella strukturella förnyelser och utvecklande av välfärdstjänsterna.

Ett förlängt yrkesliv har blivit ett viktigt mål inom samhällsekonomi och arbetsmiljöpolitiken. Genom att utveckla arbetslivet ges man möjligheter att förlänga arbetslivet och förena arbets- och familjeliv.

Finland tar upp utvecklandet av i synnerhet barnfamiljers och äldres välfärd och tjänster riktade till dessa grupper till diskussion och fortsätter det nordiska samarbetet inom mental hälsa på basis av WHO/EURO:s rekommendationer.

Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att:

- sprida kunskap och bästa lösningar om den nordiska välfärdsmodellen och om socialskyddets betydelse för en stabil utveckling av samhällen
- anordna ett arbetsmöte om ett nätverk för äldre
- informera om samarbetet kring familjecentraler
- etablera ett tväradministrativt nätverk för att förhindra våld i nära relationer och familjevåld
- planera en kampanj för att förebygga barnaga tillsammans med barnombudsmännen
- anordna en nordisk patientsäkerhetskonferens
- anordna ett seminarium om aktivt klientdeltagande tillsammans med NVC och Nordiska handikappolitiska rådet.

Institutionerna inom social- och hälsosektorn i de nordiska länderna har en central roll i att arbeta för att uppnå dessa mål.

Avlägsnande av gränshinder mellan de nordiska länderna

Invandring och arbetskraftens ökade mobilitet förändrar samhället, vilket förutsätter att servicesystemen ständigt förnyas. Då mobiliteten bland personal inom social- och hälsovården ökar måste man även värna om patientsäkerheten.

Syftet med EU:s nya socialskyddsregler är att i högre grad trygga rättigheterna för dem som rör sig mellan länder i EU-området och Norden samt förbättra informationsförmedlingen från ett land till ett annat. Under Finlands ordförandeskapsperiod strävar man efter att hitta metoder och arbetsformer som minskar gränshindren mellan de nordiska länderna, mildrar effekterna av dem och förhindrar att det uppstår nya.

Globaliseringen och de nordiska välfärdssamhällena

Den nordiska välfärden och konkurrensförmågan bygger på medborgarnas delaktighet, kunskaper, jämlikhet, jämbördiga möjligheter och ett långsiktigt utvecklande av arbetsförhållandena. De nordiska länderna kan lära sig av varandras erfarenheter och hitta hållbara lösningar genom samarbete, kunskapsutbyte och jämförande forskning. Aktuella teman är bland annat den globala tobakspolitiken och problem i anknytning till hasardspel, såväl den globala som EU:s alkoholstrategi, arbetet med att minska våldet och anpassning till klimatförändringarna.

Genom att agera tillsammans på internationella arenor kan de nordiska länderna på ett mer kraftfullt sätt föra fram de nordiska värderingarna och öka möjligheterna att påverka den internationella utvecklingen. De nordiska social- och hälsoministrarna kommer att avtala om gemensamma ståndpunkter i bland annat frågor som rör alkoholpolitik och mental hälsa samt reproduktiv hälsa.

Nordiska ministerrådet har startat flera globaliseringsprojekt inom hälsa och välfärd. Dessa har som mål är att stödja den nordiska välfärdsmodellens förnyelse, hållbarhet och konkurrensförmåga. Nordiska institutioner inom hälso- och socialsektorn ansvarar för projekten Inkludering av marginaliserade grupper och Hälsofrämjande och förebyggande.

Finland kommer under sin ordförandeskapsperiod att samarbeta med Barents euroarktiska råd och social- och hälsovårdspartnerskapet inom EU:s nordliga dimension bland annat när det gäller att förebygga hiv/aids och tuberkulos.

Forskningssamarbete

Finland betonar vikten av att utveckla samarbetet mellan social-, hälsovårds- och forskningssektorerna. Målet är att sektorerna ska avtala om långsiktigt samarbete inom forskning.

Finland kommer att initiera diskussioner om bland annat forskningssamarbete inom klinisk medicin, användning av data om effekter vid planeringen av socialtjänster och inrättandet av ett nordiskt kompetenscenter inom mental hälsa.

Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att:

- evaluera utvecklandet av hälso- och sjukvårdens indikatorer
- fortsätta utvecklandet av kvalitetsindikatorer inom munhälsa
- anordna expertseminariet Bevis som stöd för social- och hälsovården.

Övrigt samarbete

Narkotikapolitiskt samarbete

Nordiskt narkotikaforum verkställer det nordiska tväradministrativa samarbetet inom drogpolitik. Ett expertnätverk bestående av representanter för alla länder fastställer vilka frågor som ska behandlas på en samnordisk nivå. Finland kommer under sin ordförandeskapsperiod att fortsätta bearbeta temat i resolutionen som FN:s narkotikakommission har antagit och att betona kulturens betydelse i förebyggandet av narkotikamissbruk och marginalisering.

År 2011 fokuserar Nordiskt narkotikaforum på rapportering om nationella frågor och om EU, FN och Europarådets Pompidou-grupp samt på diskussion om god praxis. Under Finlands ordförandeskapsår kommer man att anordna ett miniseminarium med temat Kulturverktyg inom antidrogarbete.

Nordiskt samarbete inom hälsoberedskap

Det samnordiska hälsoberedskapsavtalet förbinder de nordiska länderna till ömsesidigt samarbete inom social- och hälsovården i kris- och katastrofsituationer med beaktande av de nationella behoven.

Beredskapssamarbetet skapar ett fungerande samarbetsnätverk och beredskap med tanke på faror orsakade av strålning och av biologiska och kemiska specialistsituationer. Beredskapsavtalet kopplar hälsoberedskapen till samarbetet som bedrivs inom Nordiska ministerrådet. Samarbetsgruppen, som består

av ländernas representanter (den så kallade Svalbardgruppen), sammanställer årligen en rapport över samarbetet och aktuella projekt. Nordiska ministerrådets ordförandeland ansvarar för att ta upp rapporten till fortsatt behandling.

Jämställdhetspolitik

Att kvinnor och män deltar i all samhällsverksamhet på lika villkor är en viktig faktor för de nordiska välfärdsstaternas framgång. Ländernas jämställdhetspolitiska lösningar har som en del av det nordiska samarbetet jämförts, utvärderats och utvecklats i flera decennier. Det framgångsrika samarbetet mellan grannländer med likartade samhällsstrukturer bör fortsätta att vara aktivt. Det femåriga samarbetsprogrammet inom jämställdhet som avslutades 2010 hade makt och ungdomar ur genusperspektiv som sina centrala teman. Under de senaste åren har samarbetet fokuserat på genusperspektiv på bland annat den ekonomiska krisen, bland etniska minoriteter samt utvecklandet av familje- och föräldraledigheter.

Jämställdhet mellan könen är en viktig del av hållbar utveckling. Även globaliseringsinitiativen kan ha nytta av att beakta könsperspektivet i sina projekt och dessa bör stödjas så att de integrerar jämställdheten i sin verksamhet.

Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att:

- starta ett nytt nordiskt jämställdhetssamarbetsprogram 2011–2014
- arrangera konferenser och evenemang som förbereder det nya samarbetsprogrammet
- slutföra pågående samarbets- och forskningsprojekt och göra eventuella uppföljningsplaner till dessa
- lyfta fram och utveckla genussensitiva lösningar som en del av bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringarna
- fortsätta och förstärka integreringen av genusperspektivet inom Nordiska ministerrådet.

Arbetslivet

En hög sysselsättningsgrad är en grundförutsättning för ekonomisk jämvikt, tillgång till arbetskraft och människors välfärd. Världsekonomin, den åldrande befolkningen, klimatförändringarna och finanskrisen ökar trycket på omedelbara förändringar i produktionsstrukturen, kraven på människors kunskaper och företagens sätt att organisera arbetet.

Med tanke på sysselsättningen, konkurrensförmågan och det nordiska globaliseringssamarbetet är det viktigt att söka efter möjligheter att skapa gröna arbetsplatser. Inom arbetslivet är det viktigt att stödja individers och arbetsgivares anpassningsförmåga vid brytningsperioder på arbetsmarknaden. Genom att utbyta god praxis kan de nordiska länderna främja sysselsättningen, produktiviteten och arbetslivets kvalitet. Man bör ta hänsyn till arbetsgivarnas och de anställdas behov genom att i de lösningar man kommer fram till dra nytta av den nordiska arbetsmarknadsmodellen.

Till följd av den ekonomiska krisen har ungdomsarbetslösheten ökat kraftigt i hela Norden. Våra samhällen har inte råd att låta en hel generation gå förlo-rad samtidigt som åldersgrupperna blir mindre, andelen pensionärer i be-folkningen ökar och det är allt svårare att hitta kompetent arbetskraft.

Anpassningen av efterfrågan och utbud på kompetens bland arbetskraften är en av de största utmaningarna inom den närmaste framtiden. Centrala metoder för detta är:

- åtgärder för att främja sysselsättningen bland ungdomar
- utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande
- att tidigt förutsäga arbetsmarknadens kommande kompetensbehov
- arbetskraftens rörlighet.

Förbättrad sysselsättning och arbetshälsa är målet

Nordiska ministerrådet har startat ett forskningsprojekt som kartlägger och analyserar sysselsättningsläget bland ungdomar och åtgärder för att förbättra det. Resultaten kommer att finnas tillgängliga under Finlands ordförandeskapsperiod och ett expertseminarium anordnas i ämnet. De nordiska länderna bör även främja tväradministrativt samarbete kring ungdomsfrågor.

Övergången till en koldioxidsnål ekonomi förändrar arbetsmarknaden och företagens verksamhetsmiljö. För att förutse det framtida behovet av arbetskraft och kunskaper krävs det kartläggning och analys av sysselsättningseffekterna av klimatförändringarna. Globaliseringsprojektet inom Nordiska ministerrådet för arbetsliv fokuserar på kunskapsbehov inom nya tillväxtområden. Övriga aktuella teman är arbetskraftens mobilitet och främjande av användning av utländsk arbetskraft.

Arbetsmiljösamarbetet utgår från samarbetsprogrammet för åren 2009–2012. Programmets huvudsakliga mål är att främja hälsa, arbetshälsa och produktivitet. Finland betonar systematisk förebyggande verksamhet som minskar arbetsolyckor, yrkessjukdomar och förtidspensionering.

Att förlänga arbetskarriären är ett viktigt mål för samhällsekonomin och arbetsmiljöpolitiken. Vi bör tillsammans undersöka vilken inverkan arbetsförhållandena har på arbetskarriären i olika länder, utbyta erfarenheter och studera läget ur ett företagsekonomiskt perspektiv.

I framtiden bör man utreda effektiva strategier och metoder för att förebygga arbetsolyckor, med hänsyn till målen i EU:s arbetarskyddsstrategi. I denna kontext bör man även ta hänsyn till de särskilda åtgärder som användning av utländsk arbetskraft kräver av arbetarskyddet och dela med sig av de erfarenheter man har fått av introduktion av nya anställda.

Trepartskonferens om arbetstidens organisering och flexibilitet

Organiseringen av arbetstiderna har förändrats betydligt under de senaste åren. En central orsak till detta är den globala ekonomin som är igång 24 timmar om dygnet. Enligt undersökningar är de nordiska länderna de mest flexibla bland EU-länderna när det gäller arbetstider. Detta förklaras delvis av den nordiska arbetsmarknadsmodellen, som gjort att man har kunnat avtala om arbetstider genom kollektivavtal. Arbetstidsarrangemangen har fungerat som en arbetslöshetsbuffert under den ekonomiska krisen. Arbetstidsarrangemangen är särskilt viktiga med tanke på de anställdas välbefinnande och ett förlängt arbetsliv.

Syftet med konferensen är att samla myndigheters, forskares och arbetsmarknadsparters åsikter om hur arbetstidsarrangemangen kan utvecklas så att de motsvarar företagets och de anställdas behov av flexibilitet och trygghet. Dessutom kommer exempel på välfungerande arbetstidsmodeller att presenteras.

Lagsamarbete

Genom samarbetet på det juridiska området har de nordiska länderna främjat samnordiska grundprinciper inom lagstiftningen. Målet är att öka andelen likartad lagstiftning och därigenom avlägsna gränshinder och underlätta nordbornas inbördes kontakter. Arbetet sker i praktiska lagberedningsprojekt och samnordiska arbetsgrupper samt genom inofficiellt samarbete mellan tjänstemän.

Lagsamarbetet inom internationella organisationer och i andra sammanhang utgör en viktig del av det nordiska samarbetet. De nordiska justitieministerna och -ministerierna har också ett nära samarbete med Estland, Lettland och Litauen i civil- och straffrättsliga ärenden.

Centrala frågor under Finlands ordförandeskap kommer att vara:

- rättsstaten, som hänger samman med frågor om exempelvis fördröjda rättegångar
- EU-rättens inverkan på det nordiska samarbetet
- att stödja det praktiska samarbetet.

EU-rätten påverkar det traditionella nordiska lagstiftningssamarbetet. Allt oftare kommer det i samarbetet upp frågor om separata nordiska lösningar på rättsområden där det finns EU-reglering. Under Finlands ordförandeperiod kommer man att diskutera det nordiska lagstiftningssamarbetets framtid. Samarbetet är fortfarande aktuellt när det gäller integreringen av EU-lagstiftningen i de nationella rättsystemen. Vidare bidrar det till att förebygga gränshinder.

Under de senaste åren har lagstiftningssamarbetet utöver privaträtten även fokuserat på frågor inom straffrätt och verkställande. Samarbetet har intensifierats bland annat inom medling i brottmål och inom detta ämne planeras ett seminarium om brottsoffrens ställning under 2011. Under Finlands ordförandeskapsperiod kommer man att diskutera metoder för att utöka de nordiska kontakterna med hjälp av exempelvis tjänstemannautbyte. Detta skulle säkerställa ett fungerande praktiskt samarbete som man planerar att effektivisera på brottspåföljdsområdet.

Samarbete i samefrågor

De nordiska länderna samarbetar kring samefrågor i Nordiska tjänstemannaorganet för samefrågor som inrättats på rekommendation av Nordiska rådet. Dessutom bedrivs samarbete på gemensamma möten som hålls regelbundet av ländernas ministrar med ansvar för samefrågor och ordförandena för sametingen.

År 2011 är Finland även ordförandeland för Nordiska tjänstemannaorganet för samefrågor.

norden

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn K
www.norden.org

**Sekretariatet
för nordiskt samarbete
Utrikesministeriet**

Maringatan 22 H
FI-00160 Helsingfors

Telefon: +358 9 1605 5614

ANP 2010:766
ISBN 978-92-893-2141-9

